

Emílie

V rozhlasovém rozhovoru pro stanici SCRB ze 4. září 1934 nazvaném "Kdy se žena stane prezidentkou USA," Eleanor Roosefeltová odpovídá: „(...)Tvrdí se, že žádná žena nevydrží tělesnou zátěž, ale to je dle mého soudu nesmysl. Žádný muž nedře na polích tvrději, než pracuje manželka farmáře v domě a na farmě." Ve dvou pokračováních si povíme dnešní příběhy dvou takových žen - farmářek. Tento je o Emílii, farmářce z kozí farmy v Jižních Čechách, příští bude o Marii, předsedkyni velkého družstva v Jeseníku.

Emílie Cittebartová je spolujitelka rodinné kozí farmy v Rožmitálu pod Třemšínem. Farmařit chtěla už odmala a hospodařit začala v roce 2000. Od té doby je farma v permanentním ohrožení. Legislativním, ekonomickým, majetkovým i provozním. Do vínku farma nedostala žádný úvěr, žádnou dotaci ani pobídku a dodnes podniká na pronajaté půdě a budovách. Když se v roce 2003 jakž takž postavila na nohy a začala vydělávat na prodeji bio produktů z kozího mléka, veterináři a hygienici přišli na farmu s požadavky evropských norem tak, jak si je vyložili oni. Tedy nesplnili zadání Unie, která pro rodinné zpracování uložila přístupivším státům zpracovat národní předpisy. Ty nemáme dodnes a úřady se snaží na rodinné výroby potravin uplatňovat stejné podmínky, jako na obchodní centra. Rodinné zpracovatelské farmy žijí díky výjimkám a „dobré vůli“ úředníků. Z druhé strany stát prostřednictvím MZe řádně nerozdělil evropský fond SAPARD který byl určen právě k doinvestování nově vzniklých požadavků EU. Projekt na rozdělení SAPARDU si MZe nechalo schválit v Bruselu, v druhé fázi, když zemědělci podali žádosti, změnilo pravidla. Například podle dodatku neprošel ten, kdo na farmě nevytvořil minimálně 7 nových pracovních míst. Tak se stalo, že v letech 2004-5 u nás zanikla třetina rodinných mléčných a zpracovatelských farem.

Emílie vydržela. Přistoupila na požadavek veterinářů a hygieniků a vybudovala úplně novou mlékárnu. S parametry, od kterých se dnes již ustoupilo : omyvatelné stropy, bezdotykové baterie, zbytečné místnosti... Půjčila ji Česká záruční a rozvojová banka. Když jsme se ptali pana ředitele Mráčka jak je možné, že farmě, která generuje roční obrát jeden milion korun půjčí banka jeden milion úvěru na čtyři roky, odpověděl, že stát jinou možnost splácení nedal.

Emílie se obracela o pomoc na všechny strany: Místní akční skupiny, regionální svazy, oborové organizace, banky. Marně. Zemědělské dotace jsou u nás primárně rozdělovány na hektar bez ohledu na to, kolik lidí, zvířat či produktů z něj vzejde. Jako za socialismu mají všichni stejně. Je jasné, že ti, co na půdě pracují, vyrábějí potraviny a žijí přímo na farmách a potřebují investovat, jsou na tom nejhůře. Bývalý vrchní ředitel MZe při schvalování EAFRDu dokonce tvrdil, že „Evropa“ nás platí za to, abychom nic nedělali.

Klub farmářů a zpracovatelů již v září 2005 předložil MZe návrh na přímé investice do zbývajících zpracovatelských rodinných ekofare, kterých je u nás z celkového počtu 1900 přibližně 50. Byly nezbytné, protože nelítostná aritmetika čísel ukazovala, že bez pobídky farmy budou živořit na samotné hraně přežití a sebemenší problém je může zničit. Ing. Martin Leibl z oddělení Agroenvi na MZe na tento požadavek odpověděl, že podnikání na venkově je soukromým rozhodnutím každého farmáře. Není to pravda. Je to zájmem nás všech – tak jak je naším zájmem udržovaná krajina, život v obcích, zdravé a čerstvé místní potraviny a řádně ošetřená zvířata. A na to také přispíváme prostřednictvím EU každý rok desítky miliard. Letos konkrétně 48. Od roku 2000 úhrnem celých 325 miliard. Jenom na trvalé travní porosty v programu agroenvi ročně odpočítává SZIF 1,4 mld korun. Přitom ekologičtí farmáři – zpracovatelé sami podepsali na MZe petici, že navýšení dotací na „trávu“ od roku 2007 nechťejí, že jejich výpočet je zmanipulovaný, že se jedná o podvod spekulantů s půdou a adekvátní dotace je přibližně polovina z nyní vyplácené částky. Ministr Gandalovič však 300% navýšení dotací na travní porosty odsouhlasil a potvrdil tak známý fakt, že zemědělské subvence jsou ve skutečnosti rvačkou o peníze jednotlivých lobystických skupin, mezi nimiž se rodinní farmáři nemají možnost prosadit. Přestože právě pro ně je evropský dotační program určen, u nás díky nepodařené transformaci obhospodařují úhrnem jen cca na 7% výměry zemědělské půdy. Bylo nevyhnutelné, že s příchodem krize se tyto podinvestované a zadlužené farmy dostanou do kritické situace.

Cittebartům v době sklizně trávy zloději ukradli traktor, podle slov policie byl ještě týž den v Polsku. Pan Cittebart posekal dva hektary konopí kosou. Pak se porouchala auta, kterými rodina rozváží své produkty. A příští týden jsou u Cittebartů exekutoři, protože

nesplácejí úvěr, který měl být ve skutečnosti krytý prostředky rozvojového programu SAPARD. MZe dále vyplácí desítky miliony dotací za údajné navýšení ceny bio obilí, jehož cena je letos nejnižší za posledních 15 let. Emílie nemůže na MZe zavolat jak je to možné, protože v pátek ji O2 odpojil mobil. Ministerstvo I v této situaci odmítá stanovit na rozdělení dotací kritéria kterými se řídí EU – platbu na farmu, na rodinu, na produkt. Stejně jako veterináři a hygienici se brání tím, že to EU nechce. Stejně jako oni nám neříká pravdu. Jak budeme hospodařit se zemědělskými dotacemi, je na nás. K tomu ale musíme předložit obhajitelný a smysluplný návrh národní zemědělské politiky. Ten dosud nemáme.

EAFRD (Program rozvoje venkova) je program spíchnutý horkou jehlou z mnoha dílčích studií různých agentur, výzkumných ústavů, lobbytů a ministerstev, který od samého začátku nedržel pohromadě. Neobsahuje ani základní definici toho, co to je zemědělství, co je jeho smyslem a co je jeho produktem. Postrádá základní rozlišení mezi farmami, které posouvají obor zemědělství kupředu a těmi, kteří jej naopak táhnou ke dnu. MZe odmítá jakýkoli audit dotací u mamutích holdingů a korporací a i díky tomu v současné chvíli prosperují ty zemědělské podniky, které na svých kontech nakumulovaly velké objemy státních peněz a o překot za ně skupují půdu, na které neumí nebo nestačí hospodařit.

Klub ekologických farmářů a zpracovatelů se obrací na Věci veřejné o pomoc s kritickou situací v zemědělství. Rodinní farmáři patří tradičně k voličům ODS. Zdravé potraviny, zaměstnanost na venkově, čistá voda a půda a ochrana veřejných zdrojů nemají politickou polaritu, vyžadují spolupráci všech stran. Například pokud bude možné zahrnout prodej státní půdy pod projekt Nemravných prodejů, budeme moci alespoň začít pojmenovávat to, co MZe dvacet let zametá pod koberec. Do nových voleb je třeba jít s novou koncepcí zemědělství. Ta stávající nevede k prosperitě, ale k zbytečným lidským tragédiím.

Š.D. poradkyně Ekologického zemědělství
www.listicky.estranky.cz